

UJVIDÉKI HIRLAP

Az ujvidéki nemzeti munkapárt hivatalos közlönye.

Magjelenik minden csütörtökön vasárnap.

Pribicević Milánt,

a hírhedt Narodna Obrana szerb alezredést, a ki a Ferenc Ferdinánd ellen véghezvitt gyilkos merénylet előkészítésében tevékenyen résztvett, a ki Princip, Csabrinovits és a többi orgyilkos fellegyvezésében segédkezett, aki a gyilkosok topcsideri lögyakorlatait ellenőrizte és aki mindazokban a mozgalmakban, — amelyek a monarchia belbékéjét akarták feldulni, — vezető szerepet vitt, — saját katonái gyilkolták meg.

A katonaszökevény volt magyar-osztrák főhadnagy, a szerb tisztté lett Pribicević Milan őrnagy végzeté beteljesedett. Az a revolvergolyó, amely tavaly a gyászos emlékeztető június 28-án Szerajevóban Ferenc Ferdinánd és hitvese nemes lelkét kioltotta, és amely lángbaborította az egész világot, most az orgyilkos, Pribicević Milán életét is kioltotta. Nem a harctéren esett el ez a véres kezű ember, nem mint hazájáért megdicsőült hős, hanem bűnös eszméiért, gyilkos merényletéért és azért, hogy a világháború rettenetes katasztrófájának zsilipeit ő segítette megnyitni, saját lajtájabeli, saját katonái által, akiket ellenük katasztrófájának zsilipeit ő segítette megnyitni, saját lajtájabeli, saját katonái által, akiket ellenük

akart vezetni, gyilkoltatott meg. A végzet utjai kiszámíthatatlanok. A végzet büntető keze sújtott le erre a gonosztevőre is és nem adatott meg neki az a megtisztelés, hogy ellenséges golyótól hulljon el, hanem saját katonái mészárolták le.

Mintha a végzet számonkérné mindazoktól, akik ezt a rettenetes háborút zudították a világra, hogy feleljenek isten ítélőszéké előtt az ártatlanul kiontott milliók életéért. Mintha Isten ujja nyilatkozna meg ebben a nem eléggé megtorolt végzetmegnyilvánulásban, mintha Ferenc Ferdinánd és hitvese, a harctéren hősi halált haltak lelke, hátramaradtjaiknak átka fogamzott volna meg: az orgyilkost saját vérbeliei ölik meg.

A világdreng még sokára nincs ezzel a megtorlással helyreállítva, még büntetlenül járnak és intézik országai sorsát azok a diplomás gyilkosok, akik Pribicević Milánban cinkostársukat vesztették. De a végzet, ha lassan is, rójja a maga utját és sujtó kezét nem kerül el egyik sem.

Most Pribicevićs volt a soron, holnap és holnapután, és azután más torolja meg a végzet azt a sok szenvedést, azt a fekete gyászt, amit az emberiség végiszzenved.

Amerre a szem ellát, csupa kereszt, eselést hősök sírjai. És mind-ezt a fekete folyamot, ezt a rettenetes pusztulást a Pribicević Milánok idézték elő.

A szerb katonák most igazságot tettek, elpusztították azt, a ki ebben legbűnösebb volt. A végzet munkája volt.

Egan Ede előadása az Ujvidéken létesítendő hajógyár érdekében.

Az Ujvidéki Hirlap mult számában már jelezte, hogy Profuma Béla polgármester vasárnap délelőtt 10 órára, ülésre hívta össze a gazdasági bizottság tagjait, hogy alkalmat adjon Egan Ede min. műsz. tanácsosnak, a kereskedelmi miniszterium tengerészeti osztálya főfelügyelőjének, hogy az Ujvidéken létesítendő hajógyár és az azzal kapcsolatosan tervezett közkirát és hajófelszerelési gyár eszméjét, terveit főbb körvonalakban a város közönségével megismertesse.

A gazdasági bizottsági ülésen Profuma Béla polgármester elnökölt és azon Balassa Henrik, Dietzgen Gábor, Ernst József, dr. Gavanszky Tivadar, dr. Gál Ödön, Cselikovits Vilmos, Brunner Ede, dr. Jankovits Pal, dr. Kubinyi Károly, dr. Kassovits Armin, Kurz Kornél, dr. Lustig Nándor, Kron Károly és Mayor József törv. biz. tagok, György Lajos, kir. műszaki tanácsos, az ujvidéki folyam-mérnökség vezetője, dr. Marcekovits Imre alpolgármester, dr. Jahn Robert főszámvevő, Orbán Ignác műszaki tanácsos, dr. Szabó Lajos vár. főügyész, dr. Belohorszky Adolf aljegyző vettek részt.

Profuma Béla polgármester az ülést megnyitó szavaiban utalt arra, hogy a háború megszakította városunk öröndetes fejlődését. Derék harcosaink hősiessége igazságos ügyünk győzelmes betetezését biztosítja. A béke hatalmasat fog, legfőképpen gazdasági terén lendíteni és ebből az újjászülétsből Ujvidéknek is ki kell venni a maga részét. Ép ezért örömmel fogad minden olyan törekvést, amely Ujvidék fejlesztését tudja. Felkéri Egan Ede főfelügyelőt, hogy ismertesse meg a bizottsággal a létesítendő hajógyár ajánlatát.

Egan Ede közel egy óráig tartott előadásában kiterjeszkedett főleg a németországi kikötőkre, hajógyárrakra, utalt a németországi városok felfogására, áldozatkészségére, vállalkozási szellemére, a Rajna menti kikötők óriási komplexumára, hatalmas előnyeire, a városok gazdasági életének ezáltal történt nagymérvű kedvező befolyásolásra és arra a körülményre, hogy Németországban a modern, fejlődő városok nem várnak mindent az államtól, míg nálunk Magyarországon még ez a helytelen felfogás dívik.

Rámutatott a Duna felhasználásának óriási előnyeire. Pozsony és Győr már áttátták, hogy milyen kincs a Duna. A nagy német városok a nagy befektetések

mellett nagy hasznot is értek a kikötőkötől szerezni. Ujvidékel lakosság száma tekintetében egyforma nagy német városok nagy befektetéssel kikötőket létesítettek, sőt Kreuz városa Düsseldorf-fal szembem meg merte ezt csinálni.

Egy hajógyár létesítéséről van szó, miután az állam a kikötőt sajtójából már elkészíteti és az tavaszra már kész is lesz.

A hajógyár helyeül az érdekeltég részéről, Lágymányos, Pancsova, Ujvidék és Palánka vétett tervbe.

Az országos vízépítési igazgatóság elsősorban Ujvidékét ajánlotta. Az érdekeltég megnézte itt a helyzetet és Ujvidékét igen alkalmasnak találta. Kikötője épül, a vasúti vágányok pedig már készen is vannak. Víz és vasut van, ezek igen fontos kellek. Nemesak hajógyarat, de közkirát és hajófelszerelési cikkek gyárát is akarnak létesíteni, amelyek közül a közkirát Intézmény a kereskedelemre és iparra fog nagy fontossággal bírni.

Az egész nagy telepet, — 36 holdat kérnek e célra a várostól, — a Strandfürdő fölött kívánják létesíteni. Rakpart kiépítése is volna szükségessé.

A telep maga 4 részből állana: 1) a hajógyárból, 2) hajófelszerelési cikkek gyárából (láncok, horgony, horgonytekerők, szóval newcastelli áruk), 3) közkirátból és 4) munkáslakásokból és munkásjelölti intézményekből. A hajógyarat a bekeötéstől számított maximális 2½ év alatt kötelezik magukat felépíteni. 300 munkás foglalkoztatását tervezik, ami fejenként 10 koronás munkabért számítva, 1 millió évi munkabérnek felel meg, amit Ujvidéken költenének el munkások. Figyelemmel lennének az ujvidéki ipar és kereskedelemre, hogy a vállalat létesítésénél azt a lehetőség szerint respektálják.

A vállalat tervbevett befektetései a következők:

Feltöltési munkák	700.000 K
Hajógyár dokka	170.000 K
Terület egyengetése	70.000 K
3000 m. kerítés	45.000 K
A gyárban az utak létesítése	90.000 K
Csatornázás	10.000 K
A gyár világítási berendezése	30.000
Összesen	1,115.000 K

Ehez jön az épület stb.	1,000.000 K
Munkásházak (100 dbot véve alapul)	700.000 K
Összesen	2,815.000 K

Ebben még nincsenek a közkirát, hajófelszerelési tárgyak gyára, építési és egyéb berendezési költségei. Ezeket a létesítményeket legkésőbb 5 éven belül csinálnák meg.

Ezzel szemben kérnének a várostól 36 hold ingyenes átengedését és közel 200.000 K értéket kitévő odavezető utak létesítését, csatornázását és azoknak világi-tási felszerelését.

A vállalat tőkéje biztosítva van, de szívesen látja, ha a város, vagy a közönség is részt vesz az alapításban. A város részére 1 igazg. és 1 felügyelőbiz. tagsági helyet biztosít a vállalat vezetésének ellenőrizhetése céljából. Ezekre a helyekre jó kereskedőket kíván kijelölteni.

Kassovits Armin dr. higiénikus szempontból kérdezte, hogy a város felett létesítendő gyár hulladéka nem-e fertőzik közegészségügyellenesen a Duna vizét?

Egan megnyugtató felvilágosítása után Szabó Lajos dr. városi főügyész és dr. Kubinyi Károly kérték meg felvilágosításokat.

György Lajos kir. műszaki tanácsos a földművelésügyi kormány nevében nem tehet konkrét ígéretet, de ismerve az orsz. vízépítési igazgatóság hangulatát, amelyet a maga jóakaratóval egészít ki és ezekre alapítva szép reményeket jósol Ujvidék vízi fejlődésének.

Profuma polgármester melegen köszönte meg György Lajos műszaki tanácsosnak eddig is sokszor tapasztalt jóindulatát és egyben megköszönte Egan Ede érdekes és sok figyelemmel hallgatott előadást.

Persze határozathozatal meg korai volna és a bizottság egyelőre főleg a vállalat terveinek általános megismerésére helyezett súlyt.

A Hadsegélyző Bizottság gyűlése.

Ujvidék város lakossága ritka készséggel szolgáltatja a hazafias jótékonykodás oltárára az adományait. A Matkovits Béla főispán vezetése mellett ritka szorgalommal működő ujvidéki Hadsegélyző Bizottság büszke lehet működésének eredményére, mely a már meglévő tekintélyes összeg után, illetve méltó lesz e város áldozatkészségének jó híréhez.

A legutóbbi napokban a következő adományok érkeztek be.

Ujvidékfalvára: Wachtl Imre 300 kor., Jovanovics Szilárd 500 kor., Gross és Krausz 600 kor., Lövinger Armin 50 kor., Miroslavjevics Testvérek (Kozta és Lázár) 600 kor., id. Dorosnyák

Béla 50 kor., Messer Salamon 25 kor., Kovácsévics András 6 kor., Wenz Károly 25 kor., Prodánovics Zsiván 25 kor., Derner Lipót 15 kor., Pusibirki Vazul 20 kor., dr. Szabó Lajos 30 kor., dr. Gruby Rezső 25 kor., Erlach E. telka 20 kor., Rendületlenül Szabadkőmivész Kör 50 kor., Nazarenus gyülekezet 60 kor., Nagy András 10 kor., Brankován Iván (10 családtag fentartója) 10 kor., Czoczek Nándor 10 kor., Vučkovics Vászta 10 kor., Vučkovics Lukáné 20 kor.

Katonák nélküli ruházataira: Wertheim Henrik 20 kor., Megyesi Ferenc 10 kor., Löwinger Armin 20 kor., Messer Salamon 25 kor.,

ifj. Fauszt Jánosné 15 kor., Kovácsévics Franciska 2 kor., Prodánovics Zsiván 5 kor., Derner Lipót 15 kor.

Pamutolt vásárolt: Wachtl Imréné (ujból) 18 kor. 75 fill., Gábor Zsigmondné 3 kor. 82 fill., id. Dorosnyák Béla 15 kor. 15 fill., dr. Kassowitz Arminné 15 kor. 22 fill., Gillming Károlyné 8 kor., 18 fill., Ernst Józsefné 15 kor. 15 fill.

Pamut feldolgozására vállalkozott: Bogyai Teréz, Kohn Berta, Mengli Ilona, Rosenzweig Teréz.

Katonák karácsonyára: Wertheim Henrik 20 kor., dr. Kassowitz Arminné 15 kor., dr. Szabó Lajos 50 kor.

Tizenöt napig szerb hadifogságban.

— Egy magyar sebesült tiszt szenvedései. —

Az ujvidéki városi kórház egyik körtermében, súlyosan sebesülve, szétromcsolt tagokkal, fekszik egy magyar népfelkelő főhadnagy: Ny... Béla bácsalmási bírósági jegyző (volt ujvidéki törv. joggyakornok), aki mint századparancsnok az október eleji Drina-menti harcokban szerb hadifogságba jutott és átszenvedve a szerbek szívtelen és embertelen bánásmódját, tizenöt napig szerb hadifogság után győzelmesen hódító csapataink által Valjevóban megtaláltatott és fogságából kiszabadítatott.

A megrázóan érdekes és embertelenségében felháborító esetét így mondotta el:

— Október 5-én éjszaka parancsot kaptunk, hogy Megjasi-nál, az alsó Drinánál keljünk át a folyón. Megfelelő tüzérségi előkészítés után a Drinán, a szerbek erős ágyu- és gépfegyvertüzérelése közben pontonokon átkelünk a Limanska Ada szigetre, ahol a szerbeknek előretolt előőrseik voltak, akiket azonban hamarosan visszavetettünk. A sziget keleti partján a Drinán való átkelés már nehezebben ment, a tulerőben levő szerbek az igen magas szerb parnton hatásosan védekeztek. Mégis elértek a szerb partot és katonáink hőiesen harcolva, vitézségükkel és bátorságukkal ellensúlyozták a terep hátrányait. Előttünk volt a magas part, azon egy tekintélyes domb. Hogy amögött mi volt, nem tudhattuk. Mi csak nyomultunk előre. Bosnyák, horvát és magyar katonák példás hősiességgel küzdöttek. A szerbek rémesen tüzeltek. Egymás után dőttek ki az embereink. Az egyik pontot gránát letalálást éri. A ponton nyomban felborult. Zászlóaljparancsnokom is a Drinán dicsőült meg hősi halállal. Felkuszunk a dombra. Előlről és oldalról sítették a golyókat. A mieink csak álltak a tüzet, de a tulerőben levő szerbekkel nehezebb munkánk volt. Végül a szerbek újabb erősítéseket kaptak s a jobb-szárnyukon levő osztagot bekerítették és ebben a percben egy srappnell gyújtója eltalált, szétromcsolta jobb lábomat. Ajultan esetem el. Amikor magamhoz tér-

tem, láttam, hogy szerb hadifogoly lettem.

Reggel 6 órákor sebesültem meg. Rettenetes fájdalmaim voltak. Körülöttem vértócsa. Mozdulni sem tudtam. Kiszáradt a torkom. Vízet kellett volna innom. Nem jött senki sem segítségemre, pedig csak ötven lépésre voltam a szerb csapatoktól. Mögöttem volt a Drinapart. Mieinkről segítséget persze nem várhattam. A szerbek hagytak ott elpusztulni. Boszniai cigarettákat skatulyámat, — mely pleből volt — a mellemre tettem, hogy a zuhogó eső ott összegyűljön. Ezt ittam. Kiáltottam. Nem is törődtek velem. Késő este folytonos segélykiáltásokra jött három szerb katona. Le akarták húzni a csizmámat, könyörgöttem, hogy vágják fel, mert nagy fájdalmaim voltak. Oda adtam a zsebkésemet, hogy harsítsák fel. A vér meg volt már aludva. A nyitott sebben kinéztek a csonttörmelékek. *Késemet zsebre-vevőtök.* Kikutaták a zsebemet. Elvették a kistárcám. Kutattak a bankótárca után, megmutattam, hogy a kistárcában van öspénzem: 190 korona. *Elvették. Leszótolták karkötő órámat, azt is elvették.* Cigaretta-tárcám csak azért hagyták meg, mert megmutattam, hogy *Jézus kepe van benne. Miután kifosztották, arcomba nevetve, sütyürészve elmentek. Tovább fosztogatták a halottakat és sebesülteket.* Engem bekötetlenül a lucskos sárban hagytak. Így virradt rám már 24 órai szenvedés után a reggel. Hajnalban segítségért kiabáltam. Egy Krajbeg nevű magyar sebesült közlegény, akinek a combját roncsolta szét egy szerb dum-dum löveg, hason csuszva kuszott oda hozzám. Könyörgöttem: hozzon vizet. De ő sem tudott vászrorogni. *Nedves füvet ettem.* Szivem már alig működött. Dermedt voltam. Kiabáltam: segítsenek. Ekkor a Drina tulsó partjáról, amelytől 100 lépésre feküdtem, magyar hang válaszolt segélykiáltásomra. Fischof Sándor főhadnagy, századparancsnok volt. Felismertem a hangját.

— Sándor segítetek, itt kell elpusztulnom.

— Próbálj a partig lekuszni, érted jövők — volt a válasz.

— Nem tudok, nem tudok — hanyatlottam vissza.

Délben Fischof főhadnagy egy altiszttel vöröskereszt lobogóval ájtott a szerbekhez.

— Nem kérem a sebesülteink kiadását, mert ezt egy sem teljesítenék, de minden emberi érzés nevében követelem, hogy a másfél nap óta bekötözetlenül fekvő sebesülteinket ne hagyják elvezetni, elpusztulni, — mondta a szerb parancsnoknak, — a ki a követelés teljesítését megígérte. Fischof erre bántatlanul visszatért a mieinkhez.

Este 6 órákor, tehát: megsebesülésem után 36 órával utóbb, jött 3 szerb egészségügyi katona értem. Egy kórty vizet adtak, összenyaláboltak és így hurcoltak Badovinábé. Itt egy szerb orvos volt, aki a hátrább lévő kötözőhelyre küldött. Többünket egy kocsiarra tették és bekötöztenül, véresen, rettenetesen rossz uton, éjszaka 11 óráig hurcoltak. A kötözőhelyen kimosták a sebemet, bekötözték, rossz szint tettek a lábamra, mely a térdemen alul ért s akkor szalmára fektettek, szerb közlegény sebesültek közé. Etlenül virradt rám a reggel, könyörgöttem, hogy sáróssá lett sebam fertőtlenítést végezt tetanusisoltan csak be. Nagy kéresemre megtette az orvos. Délután 2 óra kor kocsira tettek és a segélyhelyre akartak vinni. Hat órai kocsijárás kinszenvedései állottak előttem. Rémes fájdalmaim voltak, könyörgöttem, hogy ne hurcoljanak tovább. Nem hallgattak meg. A szerb fiu közébe vágott a lovakkal, a dőcögő uton rettenetesen rázva cipelt tovább, és hiába kértem: hajtson lassabban. A szemembe nevetett.

— Svába, — volt a megvető válasza.

Este 8 kor elértem a segélyhelyet, ahol fájdalmaim már aléltá tettek. Nem hittem, hogy a reggelt megérem. *Itt az orvosok tovább akartak küldeni.* Könyörgöttem, hogy nem bírom el.

— *Mora (muzsáj) — volt az embertelen válasz.*

— *Kérek egy revolvert és akkor 1–2 perc múlva vihetnek oda, ahova akarnak, — mondtam az egyik németül tudó orvosnak.*

Szó nélkül hátat fordítottak és egy ideig így feküdtem a kocsin. Ekkor jött egy francia orvos, — akitől utóbb tudtam meg, hogy francia, — levitetett a kocsirol és letettek sebesült közlegények közé, a kik gunyosan nevetve *„Pfu svába”* kiáltásokkal még elviselhetlenebbé tették kinszenvedéseimet. Másnapig itt maradtam. Reggel meglátogattott a francia orvos, aki németül beszélt velem.

— Mondja csak, mit irnak az Önök ujságjai? *Mi a központi hatalmak lapjait sohasem kapjuk kézhez és ösztönösen szolva, a mi lapjainkban nem igen hiszünk —* kérde tőlem a francia doktor.

Elmondtam az orosz harctéri győzelmes eseményeket, de ő főleg a francia harctér iránt érdeklődött.

— Mi van Joffré és French offenzívájával?

— A franciáknak és angoloknak 190 ezernyi veszteségük volt és offenzívájuk összeomlott — felelt.

— Mind erről nem tudunk, — felelte és hitetlenül rázta a fejét. — Sajnálom, hogy egy kultúr-nép, mint a francia, így pusztul el, — mondtam neki, még akkor mitsem sejtje, hogy francia doktortal van dolgom.

— Én is francia vagyok és jól esik ilyen hangot hallani.

Meleglen megrázta a kezemet és azóta folyton nálam volt. Másnap a szerb főorvos tovább akart küldeni. *A francia nem engedte és ismétetlen megakadályozta, hogy elvigyenek.* Gondosan ápolott, míg egy pár nap múlva, azzal jött be hozzám és megindultan mondta:

— Egy óra múlva el kell mennünk az Önök katonái már itt vannak.

Menekülünk. Feltekték egy kocsiarra és reggeltől estig kocsiarra öt nap múlva Valjevóba érkeztem.

Ezalatt végigélttem az összes szenvedéseket. Valjevóban *Gabányi dr. magyar orvos és még másik két magyar orvos* teljesített a kórházban, — még tavaly óta, — szolgálatot.

Meleg szeretettel fogadtak, vigasztaltak, hogy *jönnek már a mieink.* Másnap már evakuáltak Valjevót, orvoshonfittársim bucsu nélkül távoztak, *oly gyorsan történt a kórház menekülése.* Egy marcona szerb katonatiszt harsányan ordította, hogy a ki saját lábán tud jönni, velünk jön, a ki nem, ott marad. Én voltam az egyedüli magyar tiszt, persze maradtam. Közlegényeink és altiszteink közül is maradtak sokan vissza. Egy napig étlen-szomjan voltam, nem is jött be hozzám senki, míg végre egy magyarul tudó, Budapesten 7 évig szabózkodott fiatal szerbiai katona: *Filipovics* Dusán, vászorgott be hozzám és könyörgött, hogy nálam maradhasson és ápolhasson. *Nem akart a szerbekkel menni.* Magamhoz vettem. Éjjel-nappal ott volt az ágyam mellett, ápolott, gondozott, mint jobban egy anya nem tehetné. *Azóta tisztiszolgálat. Ma is szerb ruhában jár, hű és önfeláldozó.*

Másnap repülőgéppel kerengett a város felett. Piros, fehér színű. A mieink Dusán örömmel jelentette nekem. Meglássza — mondta, — hogy ma itt lesz a magyar lovasság. Aznap este az I. honvédszázadrezred lovasörjárata jött a városba. Gróf *Csekonits* Gyula huszárfőhadnagy nyomban maga elé hívatta a város vezetését és az orvosokat és rendelkezett. Reggelre már gyalogságunk is Valjevóban volt.

Ez volt életem legszebb napja. Szabad vagyok és ez a tudat elfelejtette kinszenvedéseimet.

Sorsich altábornagy többször felkeresett. Pezsgőt, cigarettát, tokajt hozott. Maga táviratozott Kecskemétre szüleiért, hogy megszabadultam a szerb fogságából. Egy szép napon, október 30-án vonatra tettek és előbb Belgrádba vittek, onnan hozták ide, ahol most megfognak operálni.

Kinyitott az ajtó: *Dusán*, a hű-

seges szerb kutyamosó forrón gözölgo teat hozott gazdájának.

Gyöngéden a fejpárna alá nyúlt és alátámasztotta, hogy sebesült gazdája könnyebben ihassa meg a teat.

— Köszönöm Dusán, mondta a hálás főhadnagy és Dusán szemel boldogan ragyogtak . . .

Soha se megyek vissza Szerbiába, — mondta a szerb fiu. Magyar lesz belöle . . .

Az uvidéki munkásbiztosító pénztár háborus esztendeje.

A szocial politika terén előreladott Németországnak, — ahol pedig a munkásbiztosító pénztárak már gazdag és hatalmas intézmények, — mindjárt a háboru kezdetén majdnem legelső törvényhozási intézkedése volt az, amelylyel a munkásbiztosító pénztáraknak adott tekintélyes államszegélylyel a háboru tartamára lehetővé tette a tenállást és biztosította zavartalan működésüket, esorbitatlan segély szolgáltatásukat. Ezen előrelátó intézkedését a minden téren megnyilvánuló német alaposág a háboru tartama alatt még egyszer megismételte s el lehetünk rá készülvé, hogy a német munkásbiztosító pénztáraknak adandó harmadik államszegélyről is hallani fogunk.

Az Osztrák-Magyar monarchia másik társ állama — Ausztria — sem hagyta a maga erejére a munkásbiztosító pénztárakat, ha segítése nem is volt ilyen méretű, mint Németországé.

Sajnos nálunk Magyarországon a munkás biztosító pénztárak teljesen magukra hagytak és a háboru alatt s a háboru utáni időkre való fenmaradásuk érdekében semmi sem történt. A felügyelettel megbízott m. kir. Állami Munkásbiztosítási Hivatal és a kerületi pénztárak központi szerve az Országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár kibocsátottak ugyan egy pár rendelkezést, melyekben a kerületi munkásbiztosító pénztárakat jó tanácsokkal látták el a segélyezési kiadások, tisztviselő és orvosi illetmények megszorítására vonatkozólag. De ezek a rendelkezések inkább arra voltak alkalmasak, hogy a ker. munkásbiztosító pénztárak munkáját szaporítsák, működését megnehezítsék, minthogy helyzetén könyvitsenek. A pénztáraknak ilyen nehéz idökbén, — amikor taglétszámuk és ezzel járulékjövedelmük felényire csökkent, — az állam pénzügyi támogatására lett volna szükségük.

Ilyen körülmények között a munkásbiztosító pénztárak helyzetét ismerök aggodalommal vártuk, hogy mi fog történni a fiatal intézményekkel a háboru forgatagában. De kétszeres aggodalommal vártuk az uvidéki ker. munkásbiztosító pénztár sorsának fordulatát, mert — tudvalevő — ez az intézmény még 1914. év elején, — amikor az új autonomia

átvette a pénztárt, — a pénzügyi összeomlás előtt állott. Adminisztrációja a legnagyobb rendetlenségben, tisztviselőügye teljesen rendezetlen volt abban az időben.

Az intenzivebb rendezés munkája csak az adminisztratív vezetésben 1914 március havában beállott változás és a tisztviselőkar $\frac{2}{3}$ -ának 1914 június havában történt megválasztása után vehette kezdetét. Az 1914 július hó végén beköszöntött világháboru pedig a rendezés munkája közben érte a pénztárt.

Annál nagyobb örömmel közölhetjük, hogy a mi pénztárunk megállotta a helyét a világháboru forgatagában és a jövőben is bizonyára megáll a saját erejéből. A pénztár rendezés munkálatai, — dacára annak, hogy a tisztviselök 70%-a katonai szolgálatra bevonult, — egy pár függöben levő és a háboru alatt el nem intézhető kérdés kivételével befejezést nyertek. Ezek a rendezési munkálatok a pénztár pénzügyi helyzetét megerősítették, követeléseit realizálták, tartozásait csökkentették, pénz és betét állományait emelték. A vitás kérdések rendezésében — a pénztárból nyert információ szerint — nagy segítségére volt a pénztárnak Ujvidék szab. kir. város tanácsa, rendőrfőkapitányi hivatala, de különösen Payerle Nándor rendőrfőkapitány, aki nagy melegséggel karolta fel a pénztár érdekét ezekben a vitás ügyekben s részrehajlatlan tanácsaival nem egy esetben hosszadalmas perekötől s az ezzel járó kellemetlenségtől mentette meg a pénztárt s az érdekelt munkaadókat s a pénztárt a legnehezebb idökbén gyorsan hozzájuttatta követeléséhez.

Az elért eredményt az alábbi s az 1915 november 5-iki igazgatói ülés eléterjesztett jelentésből kivett adatokban közöljük.

A pénztár pénzügyi helyzetének a javulását igazolják a következők:

A.) *Országos pénztárral szemben tartozás.*

1914. évi július havi jelentés szerint 100.007-16 K
1915. évi szept.

havi jel. szerint 49.374-72 K
csökkent 50.633-22 K

B.) *Más tartozások.*

1914 július hó végén 73.026-16 K
1915 szept. hó végén 45.669-38 K
csökkent 27.356-78 K

C.) *Készpénz és betétállomány.*

1914 július hó végén 10.923-22 K
1915 szept. hó végén 28.070-68 K
növekedett 17.147-46 K

Tehát amíg a tartozások csökkentek, addig a pénztár készpénz és betétállománya a háboru első 14 hónapjában növekedett s ezek összefoglalása 1915. szeptember végéig 95.137-46 korona javulást mutat.

E javulást a következő tételek eredményezték:

a) Az Országos Pénztár megterítése 1914 évre 4699-41 K

b) Az 1914. évi deficiitből az O. P. megtérített 55913-38 K

c) Munkaadók hátralekából 32823-23 K

d) 1915. évi jövedelméből megtakarítás 1701-44 K
összesen 95137-46 K

A fenti eredmény amnyival kielégítőbb, — és a helyes vezetéséről tanuskodik, — mert amíg a háboru előtti idöben a pénztár átlagos taglétszáma 11.500-ra tehető, addig az 1915. év első 9 hónapjának az átlagos taglétszáma — folyton csökkenő irányzattal — 5931 volt.

Természetesen ennek megfelelően csökkent a járulék kiadás is. Már pedig a pénztárnak más jövedelme nincs, mint a járulékjövedelem. Viszont a pénztár egész berendezése a 11.500—12.000-es taglétszámra van alapozva s ezen alapot, — amelyhez simulnak a rendes folyókiadások (regie) a segélyezési kiadások kivételével, — egy háboru átmeneti idöre megváltoztatni a pénztár jövedelmének hátránya nélkül nem lehet.

A pénztár tartozásai csökkentése mellett a hadikölcsön jegyzésből is — tehetségéhez mérten — becsületesen kivette a részét.

Igyekezt a kezelésében levő alapokkal szemben fennálló tartozásait kiegyenlíteni, hogy így azokat hadikölcsön kötvényekben helyezhesse el. Ez által egyrészt az alapok legjobban gyümölcsöző elhelyezéséről kívánt gondoskodni, hogy még több szvendő munkás egészségét adhassa visza a 20 héten tuli segélyezéssel, másrészt hazafias kötelességet teljesített, amikor kezelésében levő alapjait hadikölcsön kötvényekben helyezte el. Hadikölcsön jegyzései a három hadikölcsönből 37.000 korona. A pénztár e hadikölcsön jegyzéssel egyuttal rendezte a pénztárnak a kezelésében levő alapokkal szemben fennálló tartozását. Amíg 1914. július 31-én a pénztár tartozása az alapoknál K 33.547-52, addig jelenleg e tartozása K 2317-13. Természetesen ezen alapok kö-

zött nincs benne az a „külön segélyalap”, amelyet az előző években a pénztár helyzetét jó színben feltüntetni igyekvő levő szer csinált s a papiron levő kezelési felesleg $\frac{1}{3}$ -ának $\frac{2}{10}$ -éből keletkezett s szaporodott fel 47.294-41 koronára. Ezen alappal azonban a pénztár saját magának tartozik s ez pénzügyi egyensúlyát nem érinti. Ez az alap normális idökbén fokozatosan helyre állítható a pénztár pénzügyi erejéhez mért részletekben s akkor a közgyűlés által meghatározandó külön segélyezés (szanatórium, üdülőtelep stb.) céljait fogja szolgálni.

A pénztár ezen pénzügyi eredményeinek értékét emeli az a körülmény, hogy a segélyezési igényeket a pénztár a hadiállapot alatt is a legliberalisabban kielégítette, a hadba vonult pénztári tagok családtagjait ezen 14 hónap alatt orvosi és gyógyszer segélyben részesítette minden ellenszolgáltatás nélkül (Németországban a háboru alatt ezen szolgáltatásért a pénztárakat az egyes városok és állam kárpótolja), hadbavonult alkalmazottai ithon maradt családját részben fizetéssel ellátta, részben segélyezte.

A pénztár önkormányzata és adminisztratív vezetősége a háboru 14 hónapja alatt elért s a pénztár rendezés célirányos és okos keresztülviteléből keletkezett eredmények dacára sem ringatja magát abban a hitben, hogy most már gond nélkül vezetheti át a pénztárt a háboru hátra levő részében és a katonai leszerelés után keletkező pénztári nehézségeken. Tisztában van azzal, hogy a do-log nehezebb része pénztári szempontból még hátra van, mert az idősebb korosztályok behívásánál a taglétszám még inkább csökken s nehéz — csaknem lehetetlen — lesz tartalékalapot teremteni a háboru utánra, amikor az ott szerzett betegségekkel terhelt munkások száza, sőt ezrei hazajönnek és segélyezési igényeik felújítása után a pénztárra fogják háritani gyökeres kigyógyításuk költségeit.

Azonban nem lehetetlen, hogy az állam bölcs vezető férfiai még addig módot fognak keresni és találni arra nézve, hogy a pénztárakat ezen előttük levő nagy feladataik teljesítésére képessé tegyék, a mi ha megtörténik, az uvidéki pénztár még erősebben fog állani, mint valaha.

**Hirdetési ügynököt
alkalmaz a kiadóhivatal.**

HIREK

A belügyminiszter Ujvidéken. Vasárnap e hó 13-án reggel 9 órakor *Sándor* János belügyminiszter, két katonafiával, délvideki ellenőrző utjában a budapesti személyvonathoz csatolt termeskocsijában városunkba érkezett. A miniszter ezalkalommal csak a pályaudvaron maradt és a városba nem jött be. A miniszter a pályaudvaron *Matkovits* Béla főispánt és *Payelle* Nándor főkapitányt termeskocsijába hívta meg s társaságukban folytatta útját *Belgrádba*, ahonnan éjjel 11 órakor érkeztek autokon vissza Ujvidékre. *Sándor* János belügyminiszter fiaival a pályaudvarra hajtatott és az éjjeli vonattal Budapestre utazott.

A hadikölcsönjegyzés Ujvidéken. Az ujvidéki hadikölcsönjegyzés, a mely hivatalosan tegnap zárult, meglepő sikerrel járt: szerda délig majd 14 millió koronát jegyeztek Ujvidéken. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ujvidéki fiókjánál 6,100.000 koronát, az Ujvidéki Takarékpénztárnál 3 milliónál jóval többet, (a jegyzések összesítése most folyik), az Ipar és Kereskedelmi Takarékpénztár R.-T.-nél 1,846.550 koronát, a Központi Hitelintézetnél 733.750 koronát, az Első Magyar Előlegezési Egyletnél 522.350 koronát, a Szerb Szövetkezeti Banknál 268.800 koronát, az Ujvidéki Hitelszövetkezetenél 239.000 koronát, az Osztrák-Magyar Bank ujvidéki fiókjánál 203.650 koronát, a Póstatakarékpénztárnál 76.800 koronát, az Ujvidéki Népbanknál 70.000 koronát, a városi adóhivatalban 32.000 koronát, a Szlovák Banknál 18.000 koronát és a Szerb Pénztárnál 15.000 koronát jegyeztek.

Dr. Kungl Károly kitüntetése. Az ujvidéki kitüntetett hősök gárdája egy újabb taggal szaporodott: a király dr. *Kungl* Károly városi főlevéltárosnak a signum laudist adományozta. Dr. *Kungl* Károlyt, a ki a mozgásítás elrendelése óta teljesít értékes katonai szolgálatot, a gratulációk egész tömege kereste fel jól megérdemelt kitüntetése alkalmából.

Olcsobb lett a főzöliszt. Gróf *Tisza* István rendeletet bocsajtott ki, a mely szerint a főzöliszt nagybani ára Ujvidéken métermászként 51 korona, kicsinybani ára gkgként 56 fillér.

Hétfő óta lehet táviratozni. Hétfő reggel 6 óra óta Ujvidékről ismét lehet táviratokat feladni, amelyeket most is: felvételiüket megelőzőleg a továbbíthatás megállapítása végett a rendőrkapitányságnál kell bemutatni és megfelelő záradékkal elláttatni. A táviratforgalom ujbolí megnyitása főleg a kereskedői világunkban érthető örömet keltett.

Dr. Longauer Ferenc †. Az ujvidéki jogászvilágot mélységes gyász érte: dr. *Longauer* Ferenc kuriai bíró, a ki néhány évig az ujvidéki törvényszék egyik díszes volt, a hol is mint a polgári felelős tanács kitünő elnöke igen értékes, még ma is sokat emlegetett működései fejtett ki, vasárnap délután 2 órakor életének 48. és házasságának 21. évében rövid szenvedés után Budapesten jobb létre szenderült. Dr. *Longauer* Ferenc elsőrendű jogász és bíró hírében állott, a kiből a széleskörű elméleti tudás ritka ítélőképességgel egyesült. Dr. *Longauer* Ferenc a mult évtized elején került el Ujvidékről, amikor is Szegedre ítélőtáblai bírónak nevezték ki, s mintegy négy évvel ezelőtt lett a Kuria bírója: mindkét díszes állásba igen fiatalon került, a mi legjobban jellemzi dr. *Longauer* Ferenc magas kvalitásait. A gyászír városunkban mély részvételt keltett.

A vicces laptudósító. Laptársunk a „Bácsmegeye“ legutóbbi számában olvassuk a következő bennünket érdeklő sorokat:

„*Ujvidék építkezései.* Ujvidékről jelentik: A most dúló háboru Ujvidék városát, amely a határszélen fekszik, erősen megviselte és gazdasági életét majdnem egészen alakította. A béke bekövetkezése után azonban hozzá íng látni a mulasztottak pótlásához, mert a tervezett építkezésekre már évek óta készül. Meg fogja építtetni a városi közkórházat, továbbá az ártézi fürdőt 2,100.000 koronával, az állandó Dunahidat 2,400.000 korona költséggel, berendezeti a vízvezetékét és közcsoatornázást 4,550.000 korona költséggel. A szükséges kölcsön felvétele iránti tárgyalások még a háboru előtt megindultak és kedvező kilátásokkal kecsegtetnek.“

Laptársunkat valamelyik vicces tudósító felültehetette, mert a felsorolt építkezések közül a közkórház és az ártézi fürdő már — *hét éve* készen vannak és szolgálják derekasan a közegészségügyet. A többi építkezéstről a háboru óta még szó sem eshetett.

Az ujvidéki teherforgalom megjavítása. *Profuma* Béla polgármester a mult héten feltejesztést intézett a kereskedelemügyi kormányhoz, és kérte, hogy az ujvidéki teherforgalom elé górdított akadályok, melyek elsősorban a helybeli kereskedelmet érik, megszüntessenek. Bár *Halkányi* János kereskedelemügyi miniszter hétfőn érkezett leiratában arról értesítette a polgármestert, hogy az Ujvidékre való szállítások lehetővé tétele érdekében a Máv. és M. F. T. R. igazgatóságát megfelelően utasította.

Havazás. Kedd este 8 órakor a már egész nap hidegre fordult időjárásban az a változás állott be, hogy erős és sűrű pelyhekben elkezdett havazni és azóta szakadatlanul hull a hó, úgy hogy máris 25—30 centiméteres hólepel borítja az utakat és háztetőket.

250 métermázsza buza Ujvidéknek. A Haditermény R. T. arról értesítette a városi tanácsot, hogy Boldogasszonyfalváról 150 métermázsza, Csurogról 100 métermázsza búzát utalt át Ujvidék városára részére, métermázsáját 36 koronával és 1 K 50 fillér jutalékkal számítva. A Haditermény R. T. a jutalék felszámításával hatályon kívül helyezte a miniszterileg megállapított maximális árakat: ajánljuk az esetet a rendőrség figyelmébe.

Schuchtar Albin gyógyszer-tára. A Grossinger János tulajdonát képező „Szent háromság“hoz címzett főtéri gyógytárnak tizenhárom éven át volt vezetője: *Schuchtar* Albin, — a ki társadalmunknak igen rokonszenves és népszerű tagja és városunk zenei életének lelkes előharcosa volt, — önállósította magát és Futakon az ottani gyógyszer-tárat, december 1-ével saját vezetésbe veszi át.

A város hadikölcsönjegyzése. Ujvidék város törvényhatósági bizottsága a harmadik magyar hadikölcsönre 250.000 koronát jegyeztet. A városi tanács a helybeli pénzintézeketől a kölcsönjegyzésre szükséges pénz felvétele tárgyában ajánlatokat kért be, s miután az *Ujvidéki Takarékpénztár* ajánlata a legelőnyösebb volt, ez országos jóhírnevű pénzintézetünkénél vette fel a kölcsönt s nála eszközölte a város hadikölcsönjegyzését.

Főigazgatói látogatás. Dr. *Szele* Róbert a szegedi tankerület főigazgatója kedden inspicálta az ujvidéki magyar főgimnáziumot.

Megszüntek a fapadok. Május óta Ujvidékről és Ujvidék felé csakis fapados vasuti kocsikon lehetett utazni. Ez állapot szerdán megszűnt, és e nap óta párnázott ülésű vasuti kocsik közlekednek a vonalainkon.

Hátulajdonosok figyelmébe. Felhívjuk a saját érdekükben a hátulajdonosokat, hogy a házbérvallomási izeiket a városi tanács adóügyi osztályánál (közép. városháza 13. a. sz.) i. hó végéig annál is inkább nyújtsák be, mert e határidő elmulasztása esetén a megállapítandó házaadójuk bizonyos százaléka pótlék címén fog kivetetni rendbíráságként.

Egészségügyi jelentés a nov-8—14-ig terjedő hétről. Bejelentettek e héten 7 difteria, 5 kanyaró és 3 tífusz esetet. Egy a déli harctérről visszaérkezett katonai munkás koleragiával megbetegedett, a temerini uton tanyázó cigánytáborban nyakszirtmervedés ütött ki.

Kézbesíthetlen vasuti küldemények. A kézbesíthetlen küldemények elárvavezése Ujvidék állomásán i. hó 27-en délelőtt 9 órakor fog megtartatni.

Felelős szerkesztő és kiadó:
dr. Königstättler Ottó.

Elsőrendű dán marhagulyás konzerv netto fél kilgrmos dobozokban, dobozonként 2 korona 60 filléres árban.

Eredeti ládakban 100 dobozonként 250 korona árban, ingyenes csomagolással, vasuton vagy hajón szállítható.

A gulyás hus kítinó izú esont-nélküli hus, rántás és zsír tartalommal, csak burgonya kell hozzá és egy doboz 5 tagból álló családnak elegendő.

Kapható: SCHIFF ÁBRAHAM cégnél Ujvidék Temerini-utca 12. sz., telefon 403.

Ri mit lát,

Ki mit tud,

Ki mit hall

közölje az

Ujvidéki Hírlappal.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Buza-tér 5. szám.